

Сергій Крижний

ЦИВІЛЬНИЙ КОЛАБОРАЦІОНІЗМ

СПРОБА СОЦІОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ

(ХАРКІВ ПІД ЧАС ОКУПАЦІЇ
1941–1943 РР.)

«Акта»

УДК 316.244:94(477.5)

К771

Крижний Сергій. Цивільний колабораціонізм. Спроба соціологічного аналізу. (Харків під час окупації 1941–1943 рр.). Харків: Акта, 2016.

Що вважати за співпрацю з ворогом?

Як можна уникнути такої співпраці, коли окупаційні війська перебувають у твоєму місті чи селі впродовж двох–трьох років?

Чи може вижити цивільне населення без лояльного ставлення до озброєного ворога?

Хто є більшим колаборантом — людина, котра працює на заводі, щоб якимось прогнати себе, і ремонтує загарбникові танки, чи спекулянт, який формально не працює на окупантів, але заробляє на народному горі під час окупації величезні статки?

Уперше у вітчизняній соціології явище цивільного колабораціонізму під час воєнної окупації стало об'єктом дослідження.

У цій розвідці розроблено методологію дослідження над явищем цивільного колабораціонізму, проведено історико-соціологічний аналіз відповідних подій у підокупаційному місті (на прикладі м. Харкова під час Другої світової війни) і умов, які сприяли тим чи тим проявам цього феномену.

ISBN 978-966-8917-81-3

© «Акта», видання, 2017

Ця книжка
грунтована на матеріалах
дисертаційної роботи мого брата
Сергія Крижного.
Передчасна смерть забрала в нього
змогу як брати участь у підготовці
матеріалів до цього видання, —
цю роботу виконало видавництво —
так і надалі студіювати цю,
на мою думку, досі актуальну тему.

Сподіваюся, що це видання буде
доброю пам'яттю про Сергія,
достоту як і ті подальші наукові
праці, до з'яви котрих прислужиться
оприлюднена студія.

Ольга Крижна

ОГЛАВ

Вступ	7
Розділ 1 Теоретико-соціологічні засади дослідження колабораціонізму як соціального явища	
§1 Явище колабораціонізму під час Другої світової війни: міра розробленості проблеми	19
§2 Концептуальні засади дослідження цивільного колабораціонізму в межах соціології повсякденності.....	52
Розділ 2 Методологія історико-соціологічного дослідження підкупаційної повсякденності та цивільного колабораціонізму	
§1 Історико-соціологічний метод у дослідженні соціальних явищ минулого.....	83
§2 Застосування біографічного методу в історико-соціологічному дослідженні над цивільним колабораціонізмом у період окупації.....	101
Розділ 3 Емпіричне дослідження явища цивільного колабораціонізму як практики повсякдення у період окупації міста Харкова	
§1 Щодення міста напередодні окупації та чинники виникнення масової паніки серед населення	119
§2 Типологізація попереднього досвіду різних верств населення як чинник сприйняття окупантів харківською спільнотою в перші дні окупації.....	130
§3 Руйнація умов повсякденного життя і знищення відчуття “себе як удома” в умовах установлення “нового порядку”	138

ОГЛАВ

§4	Практики виживання населення в умовах голоду, холоду та страху на першому етапі окупації.....	153
§5	Форми цивільного колабораціонізму частини населення в умовах екстраординарного повсякдення	172
	Висновки	200
	Список використаних джерел та літератури	203